

Številka: 001-07-1/2019/12 EPA 419-VIII
Ljubljana, 23. 4. 2019

Predlog

Državni svet Republike Slovenije je na 4. izredni seji 23. 4. 2019, ob obravnavi Zakona o spremembi Zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji (ZPDPD-E), EPA 419-VIII, ki ga je Državni zbor sprejel na 7. seji 16. 4. 2019, na podlagi tretje alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 75/16), sprejel

ZAHTEVO,

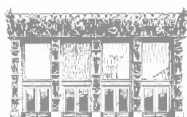
da Državni zbor Republike Slovenije ponovno odloča o Zakonu o spremembi Zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji (ZPDPD-E), EPA 419-VIII.

Obrazložitev:

Leta 2005 je bil uzakonjen praznik, namenjen spominu na vrnitev Primorske v sestavo matične domovine. O imenu in datumu se je tedaj v strokovnih krogih veliko razpravljalo, odločitev o poimenovanju pa je bila sprejeta brez nasprotovanj. Datum (začetek veljave Pariške mirovne pogodbe) in naziv sta bila usklajena. V vseh letih po sprejetju zakona poimenovanje ni bilo problematizirano, vse do lani, ko je (enako kot letos) bil vložen predlog spremembe s predvolilnim motivom. Med Primorci ni bil izveden noben referendum ali raziskava, nekateri zgodovinarji, ki spremembo zagovarjajo, pa to počnejo predvsem zaradi ideoloških vzrokov.

Primorska je bila vedno večinsko poseljena s slovenskim prebivalstvom, tako kot ostalo slovensko ozemlje, ki je bilo pred 1. svetovno vojno del Avstro-Ogrske. Po 1. svetovni vojni je bila priključena k Republiki Italiji, s Pariško mirovno pogodbo leta 1947 pa vrnjena Sloveniji. Že samo dejstvo, da je bila vrnitev utemeljena na mirovni pogodbi, govori proti formulaciji, da je šlo za enostranski akt priključitve. Mirovno pogodbo je podpisalo več držav; šlo je torej za soglasje oziroma dogovor - večstranski akt, da se Primorska integrira v takratno Socialistično Republiko Slovenijo v okviru Jugoslavije.

Primorska je bila vedno del slovenskega narodnostnega ozemlja, zato ne moremo govoriti o priključitvi, temveč vrnitvi v sestavo slovenskega matičnega ozemlja. Tako so odločili tudi vsi podpisniki Pariške mirovne pogodbe, vključno z Republiko Italijo. Odločitev je bila sprejeta s soglasjem in ne z enostranskim aktom – priključitvijo.

Iz uvodne obrazložitve zakona je razvidno, da predlagatelji zakon spreminjajo iz ideoloških razlogov, saj se sklicujejo na odlok Vrhovnega plenuma Osvobodilne fronte z dne 16. 9. 1943, kjer je uporabljen termin »priklučitev« in glede na obrazložitev zakona je to edini dejanski razlog, zaradi katerega je bil praznik poimenovan kot priklučitev Primorske k matični domovini. Dejansko omenjeni odlok Vrhovnega plenuma Osvobodilne fronte nikoli ni imel nikakršne veljave v mednarodnem pravu, kot ga, nasprotno, ima mirovna pogodba iz leta 1947.

Dvom o upravičenosti preimenovanja praznika je implicitno izrazil tudi predsednik Vlade, čeprav je Vlada sprejela načelno pozitivno mnenje na predlog zakona. V odgovoru na poslansko vprašanje v zvezi s stališčem Vlade je odgovoril, da ne vidi nobene potrebe po preimenovanju ravno v predvolilnem času.

Z uzakonitvijo poimenovanja zgodovinskega dogodka s terminom »priklučitev« zakonodajalec implicitno dopušča možnost, da slovensko primorsko ozemlje pred združitvijo ni bilo del slovenskega narodnega prostora. Uveljavitvi zakona v takšni obliki lahko sledijo neugodne mednarodno-pravne in politične posledice, ker nasprotnikom z italijanske strani omogočajo sklicevanje na stališče, da tudi Slovenija na Primorsko gleda kot na priklučeno in ne vrnjeno ozemlje. Sprejeti zakon s takšno opredelitvijo zgodovinskega dogodka implicitno argumentira sporne izjave o italijanski Istri in italijanski Primorski (npr. izjave predsednika Evropskega parlamenta Antonia Tajanija).

Predlog odločilnega veta utemeljujemo z dejstvom, da termin »vrnitev« potrjuje implicitno trditev, utemeljeno na zgodovinsko primerljivih dejstvih, da je bila Primorska skozi zgodovino večinsko poseljena s slovenskim prebivalstvom in je bila zato del slovenskega narodnostnega ozemlja. Termin »priklučitev« pa nakazuje, da priklučeni del ni bil povezan z matično domovino Slovencev.

Če je ključni argument zagovornikov spremembe imena praznika, da smo si Primorsko priborili sami, da nam nič ni bilo vrnjeno in da smo si jo sami priklučili, je glavni protiargument Državnega sveta dejstvo, da je bila Primorska vedno del slovenskega narodnega ozemlja in da je bila vrnjena s soglasjem vseh podpisnic zavezujoče mednarodne mirovne pogodbe. Ta formulacija je pomembna tudi zaradi dejstva, da je Italija že leta 1943 kapitulirala in prešla na stran zaveznikov. Primorska ji torej ni bila odvzeta kot vojna kazen, temveč je bila, tudi z italijanskim soglasjem, vrnjena matični domovini.

Preimenovanje konkretnega praznika je treba obravnavati tudi v luči vpliva na slovenske narodne interese v Prekmurju, še posebej v korelaciji z aktualnim dogajanjem. Prekmurci izrazito javno nasprotujejo terminu »priklučitev Prekmurja k matični domovini« in odločno zagovarjajo dejstvo, da je tudi Prekmurje prišlo pod okrilje Slovenije z mednarodno pogodbo s trajno veljavo. Tudi ta pogodba je bila sklenjena z mednarodnim soglasjem, zato 17. 8. ne praznujemo priklučitve Prekmurja Sloveniji, ampak združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Branko Tomažič.

* * *

Predlog zahteve je pripravljen na podlagi Predloga odločilnega veta skupine državnih svetnikov (prvopodpisani Branko Tomažič).